

Herrer ikke have været heldige med den Løsning, Forslaget frembyder. Jeg tror ikke, de have naaet noget i den Retning. Jeg synes, det er saa, at vi have mange Forslag fra de Herrer paa den Side, som vel gaa ud paa at løse en Del Opgaver saadan paa en ganske nem Maade. Titelen er god nok; men Indholdet svarer ikke dertil, Stallen er køn, men Kerne mangler; det se vi ved flere Forslag; saaledes Forslaget om Havelodder i Fjor, ved Lovforslaget om Alderdomsførgølse, Lovforslaget om Nationalmærke for Smør og maasse ogsaa den mellemkommunale Bestatning. Det er saadan paa en nem Maade at ordne de store Spørgsmaal, hvor det efter min Mening for det første gør Skade ved at foregribe gamle klare Standpunkter og søge at opstille noget, som skal være Surrogat for det, og som altsaa fører til, at de forkludre en Del Spørgsmaal. Men jeg vil i Virkeligheden se bort fra de andre Spørgsmaal, jeg vil sige de Herrer, at skal det gavne Husmands- og Arbejderstanden, at de faa Jord, saa maa denne Jord for det første ikke være for dyr; men her fikres dem ikke noget, og vi have jo hørt baade af den højtærede Minister og af de Herrer, at Præstelønningen ikke maa blive mindre; kan man ikke faa andet ud af det, end at det bliver ret dyr Jord, saa er det et stort Spørgsmaal, om det bliver eftertragtet. Jeg tror, at Husmændene have meget let ved at faa Jord, som er billigere end den Jord, som her er Tale om. Men hvad ville de saa naa herved? Men for det andet vil jeg gøre opmærksom paa — det er sagt før, saaledes da Talen var om Havelodder — at ville de Herrer gavne vor Arbejderstand ved at skaffe den Jord, saa maa de først og fremmest sørge for, at der bliver givet hele den store Klasse Mennesker Lejlighed til at sætte sig ind i, hvorledes saadanne Jordlodder skulle drives, uden det vil det virkelig ikke være af nogen Betydning. Jeg har set saa meget paa den Slags Ting, at jeg ved, at de fleste Husmænd ikke ere i Stand til at drive Jord uden at faa mere Vejledning. Hvor stor Pris jeg end sætter paa, at Husmændene faa Jord, vilde jeg meget gerne ønske, at vi her i Landet kunde faa saa mange selvstændige Hjem som muligt, og jeg har den Ansættelse, at ingen større Gaardmand, Proprietær eller Herremand kan faa saa meget ud af sin Jord, som en Husmand, men vel at mærke, naar Husmanden forstaar sine Ting. Derfor skulde man sørge for at danne Husmands- skoler, eller give Husmænd Lejlighed til at

lære Frøavl og Havedyrkning, i det hele at dyrke Sager til Eksport, thi kunne de ikke det, men skulle de drive Jorden paa ganske ordinær Maade med Kartofler, Byg og Havre, saa er en saadan Foranstaltning, som her er paataent, ikke til saa stor Velsignelse, som d'Her. tro. Først og fremmest maa man søge at give dem Kundskaber og give dem Lejlighed til at lære, hvorledes de skulle anvende disse, og dernæst maa man søge at skaffe dem Jord paa billige Betingelser. Men intet af dette er der gjort noget for her i Lovforslaget, der er end ikke tænkt derpaa. Derfor tror jeg, at det er forfejlet. Jeg paastømmer Tanken om Præstegaardsjordernes Udstykning, og finder det rigtig, at der bliver oprettet saa mange selvstændige Hjem her i Landet som muligt, og jeg nærer ikke den Mening, som det ærede Medlem fra Storeheddinge (Scavenius) har, at de smaa Husmandslokker kun ere til Skade, fordi Folk ikke kunne leve paa dem. Tværtimod, jeg tror, at naar de faa tilstrækkelig Indsigt i at drive deres Jord, ville Husmandslokker paa under 10 Tdr. Land godt kunne føde en Mand med Familie. Den Bestemmelse i Lovforslaget, at disse Lodder ikke senere maa laves om til større Lodder, er jeg ikke nogen Ven af. Jeg vil ikke have noget Vaand, naar man kan undgaa det, og denne Bestemmelse er at lægge en hel Del Jord hen under den døde Haand, som det er tungt at arbejde med. Jeg tror heller slet ikke, en saadan Bestemmelse er nødvendig, thi saa vi først lært Husmændene at dyrke Jorden, og skaffe vi dem den paa billige Vilkaar, behøve vi ikke at sætte en saadan Regel ind, at denne Jord ikke maa sammenlægges med anden Jord. Hvorfor skulle vi have denne klamme Haand lagt paa disse Forhold og indskrænke den personlige Frihed? Den bør tværtimod bevares saa meget som mulig, og hvis disse smaa Fordejere senere ville ombytte Ejendommene, skulle vi ikke forhindre det. Pointen er som sagt, at man giver disse Folk de nødvendige Kundskaber til at drive deres Jord, og at man enten fra Statens eller fra Kommunens Side skaffer dem Lejlighed til at faa billig Jord. Men da der ikke er Tale om det i Lovforslaget, betragter jeg den hele Bevægelse som forfejlet. Det er en Bevægelse, som man tror at kunne gøre noget paa, men som i Virkeligheden ikke fører til det mindste. Det er, som jeg sagde før, en Stal uden Kerne. Man tror, at man gør noget for Landbruget; men det fører ikke til noget. Man søger at faa noget, der har Udseende af at være en stor